

Tõstamaa Tuuled

Tõstamaa valla ajaleht

Nr.8(102)

august

2004

TULE VIII Tõstamaa valla päevadele

27.-29. augustil

Tähtsam sündmus: Tõstamaa mõisa häärber' 200

reedel, 27. augustil

kl. 16 PIDULIK JUMALATEENISTUS-KONTSERT

Teenib preester Ardaljon Keskküla (muusika M.Metsman)

Kastna kirikus

kl. 17.30 VALLAPÄEVADE AVAMINE ja lipu heiskamine

keskväljakul

kl. 18 MÕISA AJALOOKONVERENTS

Ettekanded Jüri Kuuskemaalt ja Juhan Maistelt

mõisas

kl. 20 MÕISAKONTSERT - kandleansambel Tallinnast

- rahvalik ja klassikaline muusika (kandled ja viiul)

mõisas

kl. 21 NÄITETRUPPI ETENDUS Agapetus'e "Patuoinas"

rahvamajas

kl. 22.30 TANTSUÕHTU – ans. Kaido (Lääne-Virumaalt), M&Õ,

Tule Taevas Appi, Cool Päxe, REM (Pääse 15.-kr.)

laululaval (vihmaga rahvamajas)

laupäeval, 28. augustil

kl. 8 – 13 LAAT.Täpuslaskmine.Meelelahutus.

keskväljakul

Tule müüma oma käsitööd ja talusaadusi!

kl. 10 MADIS VESKIMÄGI NÄITUSE "LAPSED" avamine

rahvamajas

kl. 11 JALGRATTA-ORIENTEERUMINE

keskväljakul

kl. 11 LASTEHOMMIK

rahvamaja ees

kl. 11 Oriflame ilukonsultatsioonid ja toodete tutvustus

rahvamajas

kl. 12.30 MUINASJUTUTUND LASTELE, meisterdamist

raamatukogu juures

kl. 14 KONTSERT- esineb LIISI KOIKSON (pääsmed

eelmüügis raamatukogus 9.-14.08. – 30.- kr., 16.-21.08. – 40.- kr.,

23.-27.08. – 50.- kr., kohapeal 60.- kr.)

kirikus

kl. 16 EPP-MARIA KOKAMÄGI' NÄITUSE avamine

mõisas

kl. 17 TÕSTAMAA KOOLIMAJA REMONDI LÕPETAMINE –

MÕISAMAJA' 200

mõisas

- kõned ja tänusõnad, maja taasavamine

- ringkäigud majas

- näitused: jahitrofeed, fotod (T. Mitt), ajaloosaal (V. Hang), õpilastööd

- üllatus kõikidele

kl. 19 KOOLI NÄITERINGI ETENDUS "Ei noh! See elu on ikka imelik küll..."

kl. 19.30 MÕISAKONTSERT – Operetta Scretta – klaveril Katrin Peitre,

solistid: Jaak Jõekallas, Rene Soom, Priit Kruusement, Silver Lumi

(pääsmed eelmüügis 20.- kr., 25.- kr., 35.- kr., kohapeal 40.- kr.)

kl. 21 TANTSUÕHTU KOOS ANSAMBLIGA "MEIE MEES"

(pääsmed eelmüügis 60.- kr., 70.- kr., 80.- kr., kohapeal 100.- kr.)

rahvamajas

pühapäeval, 29. augustil

kl. 11 PIDULIK JUMALATEENISTUS. Teenib õp. Tiina Janno

Esineb kirikumuusika üliõpilane Marju Metsman.

kirikus

kl. 13 VALLAPÄEVADE LÕPETAMINE.

Lõpukontsert ja Maie Lätti lilleseade-etendus.

mõisas

LIPU LANGETAMINE

keskväljakul

Laupäeval,
21. augustil
kell 21
Tõstamaa Rahvamajas

KÕHUTANTSU KONTSERT

Esitab
Studio La Ronda

Pilet 25.-kr
Lastele, pensionäridele
15.-kr

Lugu isast

Täna ma tegin talle taas õhtul võileiba ja teed. Isa istus suures toas teleka ees, paljad jalad pikkade varbaküüntega välja sirutatud. Naeratus, mis minu pakutud võileiva peale tuli oli temalik, lihtne ja tähtis, sest ta teadis, et see võileib tehti just talle.

Eile ma kisasin ta peale. Olin õhtul tujutu, võiks ehk öelda, et kibestunud maailma asjade peale. Kõik käis kuidagi närvidele. Õiendasin isaga, et ta vahib liiga palju telekat, mõttetuid saateid. Porisesin, et telekas on vastik (mis ka on õige, sest tegelikult vaatan seda äärmiselt harva). Isa pani teleka kinni ja läks õue. Käis ringi ehitusel ja ütles, et läheb magama. Oli varane õhtu. Selleks hetkeks olin juba rahunenud ja küsisin kas ta seda filmi ei vaatagi. "Sa ju ei luba": ütles ta kui solvunud laps. "Ma teen sulle teed", ütlesin taas" ja ilmselt vaatan ka filmi". Tegin isale teed ja pasteedileibu. Ootasime kahekesi juba rahulikult filmi. See oli prantsuse keeles. Ei mulle, ega isale ei meeldinud prantsuse keel.

Me vaatasime seda filmi, õhtu läks hämaraks. Midagi selles toas oli, midagi sellist, mida ei saa kirjeldada. Justkui segatult lähedus, mälestused, solvumised. Film lõppes ja isa läks metsamajja magama, kõik oli rahulik.

Kui ma täna eilsele tagasi mõtlen, siis tajun kui suur tähtsus on lojaalsusel. Ma ilmselt ei vaata kunagi niipalju telekat kui isa seda sel suvel teeb, aga ta on siin ja see on pea ainus asi, millest ma ei tohiks keelduda, ka suitsude ostmisest poest ja õlle ankru täishoidmisest.

Ma tegelikult pole temaga üldse palju elus rääkinud, tema vist tahaks, aga mulle meeldib vaikimine. Vahel marju korjates lähen eemale, et mitte rääkida. Vahel läheb ta külapeale juttu rääkima. Mina ilmselt võiksin sellest üldse loobuda.

Minu mälestused isast on äärmuslikud. Mäletan kuuesena, tulid nad emaga kuskilt ja ütlesid, et nüüd on nad lahutatud. Ma ei saanud sellest päris hästi aru, siis.

Mingi hetk jõulude ajal kinkisid ema ja isa mulle väikesed kotid, ema valge ja isa punase. Ma olin aastaid teadmatutes, ka suures kimbatuses. Kui võtsin ühe koti tundsin, et peaksin teise võtma, ma ei saanud aru, miks nad just ühel ajal kotid kinkisid, ma ei suuda neid kotte siia maani valida. Siis ma tegini nii, et kui ema oli lähedal, võtsin tema kingitud, kui olin üks, kandsin isa toodut.

Ühel talvel isa jälle jõi, nagu enamuse ajast ja ta lõhkus ära minu roheline lambi. Ma ei saanudki sellist lampi enam kuskilt.

Kümneselt kinkis ta mulle fotoka, tegin sellega oma parimad pildid, hiljem kui ma 25 aastaseks uue ostsin, pole ma selliseid pilte enam saanud. Nüüd tegin must-valgeid pilte jälle.

Kord tuli isa maale, oma asutuse suvilast. Kuidagi tajusin sellel päeval, et ta tuleb. Kõndisin ta järel ja tundsin suitsulõhna. Tema võrgust kotis olid kalevi kommid, martsipaniga. Peitsin neid sel korral padja alla, et neid hoida. Aga siis sõin need üksi ära, kellegagi jagamata. Ükskord ostsin Pärnust neid samu komme, sõitsin autoga ja sõin neid, ise lahinal nuttes. Nende maitsets oli miskit.

Täna oli toas meditsiini lõhna. Isa ütles, et talle pole see lõhn kunagi meeldinud ja siis ma mõtlesin, kellest ma küll kokku olen klopsitud, tegelikult kahest võõrdunud inimesest, kes mingilgi moel on püüdnud üksteist taluda, ehk ka armastada. Ja ühtäkki ma mõistsin, mul on olnud vaid kildudega lapsepõlv, ei midagi terviklikku ja parata sinna pole enam midagi. On vaid isa, ka ema ja kuskil mina ise.

Tütar

Lõuka-Ermistu külapäev ehk muda, vesi ja päike!

Kes käis, see nägi ise, et oli ilus augustikuu päev, tundis mõnu soojast järveveest, koosolemist ja puhkusest. Tuldi igalt poolt – Paikusest, Tallinnast, Pärnust, Audrust, Rannametsast, Harjumaalt, Arest, Tõstamaalt ja igast meie valla külast. See päev oli rõõmustamiseks Lõuka ja Ermistu küladega seotud inimestele ja omamoodi eksootiliseks

kogemuseks kindlasti ka külalistele.

Neile, kes ise kohal ei käinud, siinkohal väike-seks kirjelduseks ühe seltskonna meenutus: "Külapäev algas toredalt, kulges mõnusalt ja lõppes ülimalt mõnusalt kl. 05.10 – fantastiliselt! Jee!

Tänu külavanemale!"

Ja miks ka mitte kõike just nii kokku võtta, sest seal olid muda, vesi, päike, naer, laul, tants, toredad mängud ja rõõmsad kohtumised.

Kiudusõnad kõigile headele inimestele, kes aitasid külapäeva läbi viia!

Jõudu külavanem **Madis Martsonile**, et seista selle vahva paiga eest, kui vaja, ja korraldada ka järgmistel aastatel toredaid külapäevi...

...kus ikka sõpradeks muda, vesi, lust ja rõõm!

Õnnela.

Siberis elaval 98 aastasel eestlasel Liidia Sulustel külas.

Meid oli kaks: **Lea Rannik**, Tõstamaa Raamatukogu juhataja, "Tõstamaa Tuulte" toimetaja ja mina, **Alex Trope**, Seliste külavanem. Meie reis Siberisse sai alguse 26., juuli kell 8.00 hommikul ja 27. juuli hommikul maandus lennuk Siberis Novosibirski lennujaamas 5000 km. kaugusel Eestimaast. Oli 27. juuli 2004. Ees ootas kaks nädalat Siberi avarustes. Pika teekonna olime ette võtnud, et näha kuidas Siberis elatakse, mida siinsed eestlased teistelt õppinud ja milliseid pärimusi oma esivanematelt talletanud ning kõige peamine oli külastada Seliste 2003 Aukodaniku tiitli pälvinud kunagise küla elaniku **Liidia Sulustet(Laan)**.

Meiega oli kogu kahe nädala jooksul kaasas nähtamatu hea vaim, kes korraldas meie käike nii, et kõik sujus suurepäraselt. Kokku viibisime Siberis Tomski oblastis Krivošeinos kaks nädalat ja külastasime ka 30 km. kaugusel asuvat endist eestlaste asundust Novoje Nikolajevskit kuhu massiliselt eestlasi välja saadeti 1941 aastal. Liidia Suluste rääkis, et Selistest viidi sinna asundusse ka Seliste elanikud **Linda Nõmm**, **Nikolai Leisman**, Seliste preester, tema abikaasa **Martha** ja nende poeg **Georg**. Veel teisisi Selistest: **Klaara-Emilia Miido**, **Liina Miido** ja pojad **Tõnis** ja **Henna Miido**. Suuremalt jaolt mehed juba Pärnust ärasaatmisel eraldati peredest ja saadeti vangilaagrisse Siberisse 50 km. kaugusele Novoje Nikolajevskist. Kokku viibisime kahes algselt eesti külas, millest nüüdseks on saanud tõeline vene küla. Eesti keelt räägivad veel ainult vanema põlve esindajad, nende lapsed saavad aru, kuid ei oska oma emakeeles vastu kosta ja lapselapsed ei valda üldse eesti keelt. Esivanemate keele hääbumise põhjuseks peavad asjaosalid ise emakeelse koolihariduse puudumist. Nüüdseks on asjad niikaugel, et eesti keel, meel ja kultuur on omadega ilmselt loojangule jõudnud. Kümnekahekümne aasta pärast vaevalt, et

eesti keelt kuuleb. Endiste eestlaste järglased on kõik oma elupaigaga rahul. Tsitaat kohalikult elanikult:

" Meie maa on ka hea, puhas muld. Teil seal Eestis on põllud kõik kive täis, korjad ära, uued kasvad kohe maa seest peale. Kuidas sa sellist harid või mis saaki sealt saad. Meil mis maha paned, kõik kasvab. Nii on see siiani olnud."

Meisse suhtuti kui kallitesse külalistesse kunagi. Teisel päeval tundis meie vastu kohe huvi kohalik

televisioon ja rajoonileht. Krivošeinos käis jutt, et Liidia Jaanovnat Sulustet tuleb Eestist president külastama, miks ka mitte? Televisioon tegi Liidia kodus 45 minutilise telesaate. Samal päeval andsime ka intervjuu rajooni lehele(ilmunud 05. august 2004 " Rajonnõie Vesti"). Paistis, et huvi meie ja Liidia vastu oli suur. Krivošeinos olles sain teada, et alevis elavad veel mõned eestlased **Ivar Looman** (küüditati Tartumaalt koos perega 1941 aastal). **Soja Lutko** (neiupõlve nimega Orlova) ja tema õde **Tanja Orlova** (momendil elab Novosibirskis) Viimaste kohta tean:, et õed Orlovad elasid suviti Selistes oma vanaise **Veodor Smirnov** i juures. 1935 aastlast pidas vanaisa Selistes kauplust, mis kandis nime:"Seliste Talurahva kauplus "Wolli" oman. V. Smirnov". Siberisse küüditati perega nad Pärnust.

Välisilmelt olid külad vene-pärased, eriti Krivošeino alevik. Majad on ruudukujulise põhiplaaniga. Akende ees on valdavalt sinised luugid, nikerdatud käsitööga, iga

maja juures oli mitu kõrvalehitist ja vinnaga kaev. Majad on seestpoolt enamasti lubjatud, seda tööd tehakse enamasti kevadel ja sügisel ning tingimata vanas kuus. On ka kauneid ehitisi rikkamal järjel inimestel. Maja seestpoolt tapeeditud ja suvekuudel vesi majja toodud. Talvel kasutatakse vee võtuks vinnaga kaevusid, mis asuvad igal tänal. Huvitavalt mõjusid koos moodne disain ja traditsiooniline vene ahi. Maju talvel köetakse kasepuudega. Populaarne on lehmapidamine, igas majapidamises on 1-3 lehma.

Vene Õigeusu surnuaial on kõik hauaplatsid ümbritsetud kõrge raudaiaaga, mis öeldi vajaik olevat kaitsmaks matmispaika loomade eest. Surnuaial tervikuna aeda ümber ei ole, kalmistuks mõeldud maaala on piiratud kraaviga, kui sedagi. Kalmudele on asetatud plekk- ja nailonpärjad, elavaid lilli on vaid üksikutel haudadel näha. Lahkunute mälestuseks küünlaid ei põletata ja talvel haudel ei käida.

Külastasime Krivošeino ja Novoje Nikolajevski surnuaeda, kuhu on ka maetud eestlasi, Krivošeino surnuaeda Liidia Suluste kasutütar **Teele Krivosein (Uuma)**, surnud 1989 aastal. **Aleksei Orlov**, surnud 20. märtsil 1976 aastal (Õdede Soja ja Tanja isa) jpt. Novoje Nikolajevski surnuaeda on maetud **Juuli Uuma** (Teele ema) surnud 05 juuli 1943 a. Samal ajal suri järgemööda 8 eestlast. Nikolai Leisman suri 1943 juulis(Seliste preester), **perekond Teosted** Tõhelast jpt.

Liidia meenutas: "Surid nõrgemad ja maeti koera kombel maha, ilma kirstuta, kile sisse ja mulla alla, elama jäid tugevamad."

Tegelikult polnud Siberis sugugi nii hirmus, kui teda tavaks on saanud kujutada. Samuti polnud kriminaalses mõttes asi nii hull, kui kardetud sai. Vististi on ajapikku kõiki ajaloolisi aspekte arvestades

kinnistunud arusaam Venemaast kui koledast kohast, millest üks hullemaid osasid on Siber, külm ja karm paik, kuhu inimesi on ikka saadetud karistust kandma.

Siinkohal ongi paras koht lõpetada Siberis Tomski oblastis Krivošeinos elava Liidia Suluste (98

aastat vana) tervitustega kõigile eestlastele, Seliste ja Tõstamaa inimestele: “Armastan Teid kõiki, olen iga päev mõtetes kodukülaga ja kõige suurem rõõm on kui saan kodumaalt kirju. Kodumaad ei unusta ma kunagi. Saatusel on väga suur jõud, minule määras saatus üksiku siberlase elu,

aga hingelt olen elu lõpuni eestlane.”

Kohal käis ja pani kirja oma meenutuste põhjal

Alex Trope

Rahvarõivalaager Tõstamaal

2003.a. sügisel loodi Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liidu juurde Rahvarõiva Sõprade Seltsing. Seltsingu esmaülesandeks sai andmete kogumine rahvarõivategijate hulga ja oskuste kohta. Nii tekkiski laagri mõte, kus osalejad saaksid ülevaate hetkeolukorrast ja oleks võimalik juurde õppida ka uusi oskusi. Kuna laagri mõtte algatajad olid paidelanna SILVIA AARMA ja Tõstamaa Keskkooli vilistlane ANU RANDMAA, sai arusaadavalt laagripaigaks Tõstamaa. Laager kestis 3 päeva (6.-8.aug). Rahalise toetuse organiseeris ERKL esinaine LIIVI SOOVA.

Mis siis laagris toimus? Esitan Anule mõne küsimuse.

Milliseid valdkondi laagri organiseerimisel silmas pidasid?

Töö jagunes kolmeks: praktiline osavõtt töötubade tööst, Igor Tõnuristi loeng ja järgnevad mõttetalgud ning meelelahutus ja olme. Laagri põhiosa moodustaski osavõtt töötubades tehtavast. Kutsusin töötube juhendama oma ala asjatundjad üle Eesti – VILTIMINE – HILDA RÜTTER, NIPLISPITS – KRISTIINA HALBERG, VÕRKVÖÖ – SILJA NÕU, KÕLAVÖÖ – MARVI-LIINA RIID, SEELIKU KURRUTAMINE – SILVI ALLIMANN, ROOSIMINE – ANU RANDMAA, TAIMEDEGA VÄRVIMINE – EFELINE LIIV.

Töötubade mõte oli anda algteadmisi rahvarõiva valmistamise juures kasutatavatest tehnikatest. Kõige populaarsemaks osutus viltimine, kus mõnigi osaleja oma “kaabu” valmis sai, aga ikka püüti kiigata ka “naabertubadesse”. Üldine arvamus oli, et kõik on

huvitav ja tahaks kõikidesse tubadesse jõuda, et võimalikult suure teadmistepagasiga koju sõita. IGOR TÕNURISTIL on väga palju tiitleid – etnoloog, rahvamuusik, kultuuriajaloo magister, Ajaloo Instituudi teadur, Rahvarõiva Nõuandekoja konsultant. Temalt on ilmunud ka raamat “Rahvarõivakandja abiline”. Seega oli Igor Tõnurist kõige autoriteetsem inimene laagris ja huvi tema loengu vastu oli suur. Ta pööras järjekordselt tähelepanu rahvarõivaste õigele kandmisele ja teostusele. Tõnuristi loengu muutis elavaks ROSAALI KARJAMI juhendamisel Kihnu pruudi näitlik riietamine.

Hilisema arutelu käigus koorusid välja järgmised mõtted: rahvarõivas on eestluse märgiks ning iga valla, linna või endise kihelkonna visiitkaardiks. Sellest

tulenevalt peaks iga paikkond investeerima omakandi rahvarõivaste valmistamisse ja püüdma tagada ka tulemi audentsuse. Iga koor ja tantsurühm on tasemel siis, kui selgeksõpitud laulule-tantsule lisanduvad ilusad ja õigesti valmistatud rahvarõivad.

Laagrilistele pakuti häid olmetingimusi – toitlustamine 3 korda päevas kooli sööklas, reedeõhtune saun ja ööbimine suurepärase ja huvitava interjööri tubades endises “mõisatallis”. Selle laagriosa korraldaja SIRLI pälvis laagriliste erilise tänu.

Veidi ka meelelahutusest. Reede õhtul tehti MARI LÜHISTE juhtimisel väike tutvumisretk alevikus. Selle retke vastukajana oli kohalikul jälle kõrvupaitavalt hea kuulda kiidusõnu meie ilusa ja hästikorrastatud ümbruse kohta. Üks laagriline ütles humoorikalt: “Ilus linn see Tõstamaa”. Laupäeva õhtul tantsiti ja mängiti koos laagrilistega – eestvedajateks kohalik folgirühm “Vokiratas” ja Igor Tõnurist torupilliga.

Laager läks korda – seda eekõige Anu põjalikule eeltööle ja sõbralikule ning oskuslikule juhtimisele kohapeal. Osalejate arvates võiks laager kujuneda traditsiooniks ja nad tuleksid heameelega uuesti Tõstamaale – nii ilusat paika, häid töötubade korraldamise tingimusi ja toredaid inimesi on mujalt raske leida. Nii arvasid laagrilised hüvastijätul.

Kübaramoor.

Maaettevõtjad saavad jälle PRIAst toetust taotleda

Külades, alevites ja alevikes tegutsevatel ettevõtjatel on võimalik saada tuge majandustegevuse arendamiseks.

Maapiirkonnas majandustegevuse arendamist on kolmel viimasel aasta toetatud SAPARDi programmist. Tänavu jagatakse samasugust toetust, aga nüüd juba riikliku arengukava (RAK) raames. Aastatel 2004-2006 on selleks toetuseks võimalik jagada 136 mln krooni.

Toetuse eesmärk on arendada maapiirkondades mittepõllumajanduslikku tegevust. Toetust saavad vähemalt aasta aega tegutsenud:

- **ettevõtjad, kes mitmekesistavad või laiendavad oma tegevust,**
- **põllumehed, kes alustavad mittepõllumajandusliku ettevõtlusega maapiirkonnas.**

Toetust saab taotleda ainult väikeettevõtja, mille aastakäive ei ületa 109,5 mln krooni või aastabilansi kogumaht ei ületa 78,2 mln krooni ja kus on alla 50 töötaja.

Mida toetatakse

Toetatakse matuturismi, käsitööstuse, teenuste pakkumise ja toiduainete töötlemise arendamist.

Toetatavad investeeringud on:

1. Turistide teenindamiseks vajalike ehitiste ja rajatiste ehitamine ja rekonstrueerimine (hooned, spordiväljakud, matkarajad, laagriplatsid, hobusetallid, õngitsemistiigid, paadisillad ja randumiskohad) ning majutus- ja toitlustusettevõtetele esitatavate nõuete täitmiseks vajalike seadmete ostmise sh infotehnoloogia seadmed

2. Käsitööstuslikuks tegevuseks vajalike hoonete ehitamine ja rekonstrueerimine ning seadmete

ostmine (kudumismasinad, kangasteljed, käärpuud, vokid ja õmblusmasinad, õmblustööstuse ettevõtete sisseseade ja töövahendid, tisleri ja ehituspuusepa tööks vajalikud puidutöötlemisseadmed ja tööriistad, keraamikaahjud ja tööriistad, nahaparkimisseadmed ja tööriistad, kivi töötlemise seadmed ja tööriistad, ventilatsiooniseadmed, sepatöö seadmed ja tööriistad)

3. Teenuste osutamine

- Hoidlate ehitamine ja rekonstrueerimine ning seadmete ostmise
- Põllumajandusmasinate (väljaarvatud traktorite) ostmise
- Põllumajandus- ja metsatehnika remondiks vajalike hoonete ehitamine ja rekonstrueerimine ning seadmete ostmise
- Pesumajade, juuksuritöökodade, kaupluste (kaasarvatud rändkaupluste), kingsepatöökodade ehitamine ja rekonstrueerimine ning vajalike seadmete ostmise
- Puidutöötlemise teenuse osutamiseks vajalike seadmete ostmise (puiduhakke, grillsöe või katusekatte laastude ja sindlite valmistamise seadmed, saepuru ja hakke briketeerimisseadmed, halupuidu tükeldamise ja lõhkumise seadmed, ventilatsiooniseadmed)
- Laste- ja hoolekandeaustuste hoonete ehitamine ja rekonstrueerimine ning spetsiaalsisustuse ostmise

4. Toiduainete töötlemise hoonete ehitamine ja rekonstrueerimine ning seadmete ostmise, mis on vajalikud Euroopa Ühenduste asutamislepingu lisas 1 nimetatata toodete töötlemiseks.

Toetuse suurus

Toetust võib saada kuni 50% investeeringu käibemaksuta maksumusest. Toetuse suurus tuleneb äriprojektis kirjas olevast oma- ja laenuvahendite puudujäägist, kuid see on maksimaalselt 1 564 660 krooni ühe taotleja kohta on aastas. Toetust on võimalik saada ka projekteerimiseks ja äriprojekti koostamiseks.

Põllumajandustehnika soetamiseks saab toetust küsida ainult tulundusühistu, mille põllumajandussaaduste tootmise osakaal ei ületanud 20% eelnenud majandusaasta netokäibest ning kes kavandab investeeringujärgselt teenindusliku ettevõtluse osakaalu suurenemist.

Kui taotletakse toetust uue hoone ehitamiseks või olemasoleva hoone laiendamiseks, siis tuleb investeeringujärgselt luua 1 töökoht, muudel juhtudel peavad säilima olemasolevad töökohad.

Maapiirkonnas majandustegevuse arendamise toetuse taotluste vastuvõtt kestab augusti lõpust kuni 8. oktoobrini PRIA piirkondlikes büroodes. Toetus makstakse välja kolme kuu jooksul pärast investeeringu eest tasumist ja nõuetekohaste maksedokumentide PRIA-le esitamist.

Lisainformatsiooni, juhendmaterjali ja taotlusedokumentide vorme saab PRIA büroost ja veebilehelt www.pria.ee.

Heli Raamets
PRIA pressinõunik

Kodukoha tunnustatud haridustöötaja – Elli Teras

*Raske on vaadata alede vööti,
raskem on künda põldude sööti,
valjem veel vaimupõld harida.*

G. Suits

Olen külas **Elli Terasel**, Tõstamaa kooli kauaaegsel direktoril ja vaieldamatult kodukoha kõige autoriteetsemal inimesel. Mul on raske ülesanne oma tagasihoidlike küsitlus- ja kirjutamisoskuste juures anda lühike ülevaade Elli elust ja tööst. Aga üritan siiski.

Käisid hiljuti Kurgjal üht autasu ja preemiat vastu võtmas. Räägi sellest lähemalt.

See on Pärnumaa aasta populaarsema põllumehe, koolimehe ja haridustegelase austamine ja premeerimine, kusjuures arvestatakse ka laureaatide eelnevat aastatepikkust tegevust. Üritust korraldab ja rahastab C. R. Jakobsoni Sihtasutuse toimikond. Tänavu toimus see pidulik päev juba 16-ndat korda. Seekord oli välja valitud mind koos kolme talumehega (Jaanus Põldmaa, Jaan Toobal, Raul Peetson). Preemia suurus on 4000EEK.

Kuidas hindad valikuid?

Minule on see suur au – saada C. R. Jakobsoni elupaigas Kurgjal senise töö eest nii suur tunnustus.

Kuidas Sinust üldse õpetaja sai? Kas juba lapsena teadsid, kelleks saada tahad?

Kui olin IV klassi õpilane, lugesin ühest kirjatükist, et Eestis olid juba 100 aastat tagasi vaikülad (maja on ehitatud vaiadele). Arvasin tundmatu külastiili mingi hästi kõrge ehituskunsti tippu, aga isa tunnistas selle arvamuse valeks. Siis hakkasingi uurima, mis külad need tegelikult on. Sain tõe teada ja nii tekkis ajaloohuvi ning omadus kõike selgusetut ise välja

uurida. Meeldis oma teadmisi ka kaaslastele jutustada.

Meenuta lühidalt oma haridusteed.

Olen oma isa-ema ainuke laps. Vanemad pidasid Eidaperes renditalu. Sealt, Eidaperest, mu koolitee algaski – Eidapere 6-kl kool, Rapla Keskkool, Tallinna Õpetajate Instituut – ajalooõpetaja kutse, Tallinna Pedagoogiline Instituut (kaugõpe kiitussega) – ajaloo õpetaja, lisaeriala käsitöö.

Tean, et peale õpetajaks olemise oled ka teisi ameteid pidanud.

Tegelikult mulle administratiivne töö üldse ei meeldi, aga on tulnud ka seda ette. Läksin peale instituudi lõpetamist Kilingi-Nõmme Keskkooli ajalooõpetajaks. 1951.a. edutati mind kooli õppealajuhatajaks, seejärel direktoriks. Edasi töötasin Kilingi-Nõmme Rajooni Haridusosakonnas inspektorina, hiljem haridusosakonna juhatajana, Kilingi-Nõmme TTK aseesimehena. Peale Kilingi-Nõmme Rajooni liitmist Pärnumaaga olin pool aatat tööta ja kasvatasin poega. 1959.a. tulin Tõstamaale Keskkooli direktoriks. Tänavu 2. augustil sai Tõstamaal täis 45 aastat.

Tunnen Sind ennast väga tööka inimesena. Olen mõelnud, et oleksid võinud mõnikord rohkem kolleege usaldada, et endale veidikenegi

hõlpu anda. Sinu kriteeriumid töö ja vastutuse hindamisel?

Minu lugupidamine on kogu aeg kuulunud inimestele, kes teevad oma tööd kohuse- ja vastutustundega. Võibolla on minust ekslikult jäänud mulje kui väga enesekindlast inimesest. Tegelikult olen ma suur kahtleja ja alati imetlenud entusiastlikke, tarku ja suure töövoimega inimesi. Siis olen mõelnud, et miks mina selle või teise asja peale ei tulnud, miks mina midagi tähelepanuväärset pole suutnud korda saata.

Milline töökoht on Sulle Su pikast elutööst kõige rohkem meeldinud?

Kaks esimest aastat Kilingi-Nõmmes. Kuna mu lisaeriala diplomil on käsitöö, siis loomulikult kõik käsitöösse puutuv. Kui olin Kilingi-Nõmmes haridusosakonna juhataja, organiseerisin esimesena terves vabariigis käsitöö-alaseid seminare käsitööõpetajatele.

Omapärast naudingut pakkus ka viimane vaatus – Tõstamaa Keskkooli kooliaia juhtimine. See oli täiesti uus väljakutse, sest pani mind jälle uurima-puurima, seekord taimeriigis. Meeldis alati valida, külvata, istutada uusi mulle tundmatuid taimeliike.

Lõpuks midagi intiimsemat. Kas ka ise õpilasena krutskeid tegid või meenub mõni noorusmeeletus?

Ei meenu midagi eriti intrigeerivat. Olin koolis päris viks laps, kelle õppeedukus hea. Suur pidudelkäija ma ka ei olnud, nii et selles vallas pole mul midagi harukordset meenutada.

Kohvikann on tühi ja meie jutuaajamine hakkab lõppema. Jääb vaid imetleda 55 aasta pikkust tulemusrikast tööd ja tunda südamest heameelt autasu üle, mida Elli igati väärrib.

Oma kunagist direktorit küsitles
Efeline

Tõstamaa valla elanikele mõeldud keskkonnakoolitus

Milleks? Koolitus ikka selleks, et targemaks saada. Ja miks mitte looduskaitse, looduse, keskkonnakaitse valdkonnas.

Mis siis kavas?

Mõte oli kokku koguda üle valla punt inimesi, keda see teema huvitab. Tahame korraldada valla erinevates piirkondades paaritunnised seminarid ning peale spetsialistide kuulamist minna ka loodusesse. Kaugemale minekuks on meil valla suur buss.

Koos käime neli korda, igal seminaril ka oma teema. Seminaridele püüame ka kutsuda inimesi Pärnumaa Keskkonnateenistusest, vastava ala ettevõttest, seltsidest, ühingutest, muidu spetsialiste. Üritustest võtab osa ka Kihnu väina merepargi juhtaja.

1. teemapäev - merevesi, joogivesi, heitvesi/planeeringud, rannaniidud. Väljasõit Manijale, 4. september.

Koos meiega tuleb saarele Pärnumaa Tervisekaitsetöötaja, kes räägib joogivee ja merevee olukorrast ja probleemidest meie piirkonnas, Toomas Kalda- planeeringu spetsialist ja loodusfotograaf Pärnumaa Keskkonnateenistusest, Urmas Vahur- kauaaegne Pärnumaa looduskaitsetöötaja ja Manija maastikukaitseala hästi tundev spetsialist.

2. teemapäev - prügi. Jäätme punkti külastamine, Jalutuskäik Tõstamaa matkarajal. Oktoober.

3. teemapäev - klassikaline looduskaitse; kodukoha taimed, loomad, linnud, maastikud, väljasõit Lindi soosse. Veebruar.

4. teemapäev - jahindus, kalandus, metsandus. Bussi ringreis Tõstamaa vallas. Kohtumine Pärnumaa Looduskaitse Seltsi liikmetega. Aprill.

Koolitus on kõigile tasuta. Selleks, et aimu saada, kui palju on niisugusest 4 päevasest koolitusest huvitatuid, palume anda sellest vallamajja teada **23. augustiks** tel 44 96180. Inimeste arvu on vaja teada seminari koha ettevalmistamiseks, külaliste kutsumiseks, bussi organiseerimiseks, väljasõitude organiseerimiseks. Teemapäevad toimuksid kas siis reedeti peale lõunat või nädalavahetustel.

Kui oleme esimest korda Manijal koos, siis saame ka koos täpsemalt arutada juba järgmise teemapäeva külalisi ja aega ning korraldada ise koos koolitusel osalejatele see kõige põnevam ja teadmisi andev päev.

Raine Viitas

Keskkonna- ja arendusnõunik

Kas võime loota...

et külaelu ei suregi Eestis välja? Tõhela on pikka aega korraldanud kodukandi päevi, selles lehes on lugeda Lõuka - Ermistu "ärkamisest".

Seliste piirkonna II külapäev toimus 24.juulil. Seliste piirkonna omapäraks on see, et nemad valivad igal aastal oma **aukodaniku**. Sel aastal osutus väljavalituks **Leida Merelo**, keda näete juuresoleval pildil küla-vanemalt õnnitlusi ja vastavasisulist tunnistust vastu võtmas.

Eelmise aasta aukodanikuks valiti Lidia Suluste, kes on nüüdseks 98 aastane ja elab juba üle kuuekümneme aasta Siberis, kus küla vanem Alex Trope ja allakirjutanu tal hiljuti külas käisid. Leida Merelo elab Puti külas (sinna on lühem maa külla minna). Seliste külapäev oli nii ilmataadi kui ka toredate üritustega õnnistatud. Vaatame, mida toob tulevik.

Päikest!
Lea Rannik

Õnnitleme maikuu sünnipäevalapsi!

*Kui ka astuda tuleb üle aastate mäe,
ärgu rõõmuta möödugu ainuski päev.
Ja et süda sul kaua noor oleks veel,
ikka tevist ja õnne jätkuks su teel.*

LIDIA PINN 87
JÜRI MERIMAA 83
NAIMA RIIS 79

MAIMO VALK 79
SALME KALLAS 77
MAIMU ROHTLA 77
JAKOB SUTT 77
INGRID TAAL 75
UUDU KIIRATS 74
EFELINE LIIV 73
LIIVI PULK 72
EIMAR RAND 72

MARIA PÕLTSAM 71
ELVI JÕGI 65
HELGAR MURUMETS 55
ÜLO ÜLEM 50
LEO LANGUS 50
LAINE MÄNDLA 50
MARET TAMM 50
HELDI VAHTEL 50

Seliste küla kutsub

Reedel, 20 aug. kl. 18.00
Seliste Kirikus
Eesti taasiseseisvumispäevale pühendatud

KONTSERT- JUMALATEENISTUS

Teenib preester Ardaljon Keskküla ja esineb Seliste ansambel "Salme"

Seliste Külatuba
Pühapäeval 05. sept. kl. 15.00

**Meenutused Liidia Sulustest- Siberis elavast
2003 aasta küla aukodanikust.**

Sõnas ja pildis
Lektor Alex Trope

Seliste külatuba
Pühapäeval 12. sept. kl. 15.00

Siber : "Tomsk 400 aastat" juubelipidustused.

Sõnas ja pildis
Lektor Alex Trope

OSTAN.

Kasvavat lepa ja haava metsa.

Tüve läbimõõt alates 18 cm

Hinnad alates 150 kr/tm

NB! Alla 200 tm mitte pakkuda

Info telefonilt 5263350

Tõstamaa Keskkooli

2004/2005 õppeaasta

AVA AKTUS

1. septembril

kell 9:00

Aktus toimub koolimaja ees*.

(* vihma korral rahvamajas)

seejärel klassijuhatajatund.

Andke valu – veel on aega!

**Tõstamaa
valla
ajaleht**

Toimetatus:

Lea Rannik Tõstamaa Raamatukogu
Ülo Lepik
Trükkinud OÜ Hansaprint

tel. 4496184

lea.rannik@mail.ee
lo.lepik@mail.ee